

ШКОЛЛАШТЭ ВОСПИТАНЬЭ ПАШАМ КҮЛЭШ КҮКШЫТЫШ

Шукэртэ оғыл ВЛКСМ обком кыдалаш школ дөн педучилищэ комсомол комитет секретарь, старший вожатый да райкомол пионер отдел вуйлатыша-шамыч дөн совещаньым эртарыш. Совещаньыш толшо-шамычын ойлумашышт гыч раш: йатыр школлаште комсомол дөн пионер пашам кўлын организоватлыма оғыл. Комсомолын эн рўдō участкыжэ—политик тунеммаш у тунемме ий тўналма дэч вара ик школлыштат кўлын тўналалтын оғыл. Кужок-шамычын паша да массовый-политик паша план дэч посна эртаралтеш. Пионер пашам кўлын вуйлатымаш ок кой. ВЛКСМ ЦК IV Пленумын пунчалжым шагал школлаште умылтараньт да тудым илышыш начар пуртат.

ВЛКСМ райком-шамыч мугырым школлаште воспитанье пашам организоватлаш полшымаш йоршынак ситыдыммын шыналтын. Садын дэнак Морко, Йола-сал районлаште да Йошкар-Олаште йатыр пионер отряд-шамыч вожатый дэч посна улыт. Шукэ политшколлаште пропагандист уке.

Йужо РОНО-шамыч посна школлашке тэргыдым, политик шотышто ушаныдым пашайен-шамычын колтылыныт. Морко роно националист Йагодаров дөн пентгыде кыл кучышо П. Николайевым, кулак тукум гыч лэксэ, йўшō Шкалин пашаш колтөн. Тыгай факт-шамыч Ронгыштат, Торйалыштат улыт.

Райкомол дөн школласэ комсомол организацие-шамычлан политшкол дөн кружок-шамычын кызтат ор-

ганизоватлыман, тушко тэргыме, политик шотышто грамотный пропагандист-шамычын ойрен политик тунеммашым тўналман. Тўрлō кружок-шамычын, массовый политик пашам вуйлатыш ушанлэ комсомол-шамычын ойрен, пашам план почеш кўрылтдэ эртарыман. Воспитанье пашаште агитацие, бөсөдэ кугу верым налын шогат, садын дэнак кэжне общедоступныште, интернатыште ушанлэ комсомол-шамычын агитатор, бөсөдчик-шамычлан пентгыдэмдыман да нунун пашаштышт эрэк полшөн шогыман.

Школлаште йужо комсомол-шамычлан паш шукэ сойузно обязанностьым пуат. Кэжне тунеммаш комсомол-шамычын ик обязанность дэч утла лийман оғыл.

Чыла пионер отрядлашке кызтат тэргыме вожатый-шамычын шогалтөн райкомол-шамычлан чыла вожатый-шамыч дэнак инструктажым эртарыман, нунулан эрэк полшымаш пашам. Кэжне пионер отрядыште Ленинград пионер-шамычын опытышт почеш Октябрь революций найрэм вапеш соревнованьым тўналаш кўлеш.

ВЛКСМ ЦК IV Пленумын пунчалжым, калык тушман кашакын рвэзэ калыкым шкэ влиьянышкышт налаш тыршымэ методым кэжне школышто кумдан умылтарыман. Коммунистический воспитаньым кўлеш кўкшытыш шынден школлаште кодшо буржуазне - националист, троцкистско-бухарин агент кашакым вожжэ пытараш чыла комсомол, тунеммашамычын мобилизоватлаш.

Белорусс войенне округын манэвржэ

Манэврыш К. Е. Ворошилов йолташ мийэн

21 сентябрь эрдэне Белорусс войенне округ часте-шамычын манэврышт тўгалыэ.

Тиде кэчыштак Белорусс войенне округ войска-шамычын манэврышкышт Обороны калык комиссар Совет Ушем маршал К. Е. Ворошилов йолташ мийэн.

Манэвр районышто Оборон Калык Комиссарым Белорусс войенне округын войска-шамычын команду йушо 1-ше ранг командарм Белов йолташ да округ Войенне Советын членжэ кокымшо ранг армейский комиссар Мезис йолташ вайшлыныт. Калык Комиссар дэнак пырля РККА

Генеральне штаб начальни 1-ше ранг командарм Шапошников йолташ да КП(б) ЦК секретарь Волков йолташ мийэн.

Обороны Калык Комиссар Ворошилов йолташын толмыжо нэрген увэр манэвр район мучко паш писын шарлыш. Ола, пашазэ посёлок, колхоз-шамыч лозунг, плакат, флаг да транспорт-шамыч дэнак сылнэштаралтын. Чыла верэат—Сталин йолташын, партий дөн правительстве вуйлатыша-шамычын портретышт. Шкэжын родной Йошкар Армыйжым да кўртнō гайе Нарком К. Е. Ворошилов йолташын калык шокшын саламла.

ОРШАНКЭ РАЙОН КОМСОМОЛ АКТИВЫН ПОГЫНЫМАШЫЖЭ

21 сентябрьыште Оршанкэ район комсомол активын погынымашыжэ эртыш. Тушко 72 комсомолец погынен. ВЛКСМ Центральне Комитет IV Пленумын итогшо нэрген докладым ВЛКСМ обком секретарь Рэбчиков йолташ ыштыш. Рэбчиков йолташын докладше почеш прэнышты 18 йенг выступатлыш. Нуно чыланат райкомолын начар вуйлатымаш да Лобанов, Дрожжин кашакын осал пашашт комсомол коклашке шарлымым очынышт.

Оршанкэ райкомол пашам начар ышта. ВЛКСМ ЦК IV Пленумын пунчалжым илышын паш эркен пуртөн толеш. ЦК Пленум пунчал 42 организацие гыч 10 организацие веле умылтаралтын. Район конференцие дэч вара пашаштыжэ очык каймаш ок кой.

Райкомол политшкол дөн кружок-шамычын кабинет гыч вуйлата. Политшкол отдел вуйлатыше Охотников йолташ организацие-шамычын конференцие дэч вара ик канат лэктын оғыл. Районышто йатыр политшкол дэна кружок-шамыч пашам оғыл ышта.

Политический воспитаньым начарын организоватлымыланак комсомол организацие-шамыч йушаш, хулиган паша ыштымаш кумдан шарлэн, посна комсомол-шамыч тушман кидыш логалыныт.

Организацие-шамыч уло Лобанов кашакын вожшым пытараш кўлын пажмэ оғыл. „Куат“ колхоз вуйлатыше, комсорг, ВЛКСМ

обком пленум член Шашкин йуш, тушман Лобановын „пашажым“ ыштыла. Колхозышто имнэе вўта ышташ тўналмылан кум ий лийэш, но ты мартенат ыштөн шуктымо оғыл, тидым Шашкин пашаак чаракла. Шашкин райзо вуйлатышын олмештышыжэ улмыжо годым Дрожжын тушман пашажым шуктөн шоген. „Уло-Эгер“ колхозышто сёсна фермын шалаташ тыршен. Шашкин Велюполь йал совет вуйлатыше, комсомолец Фурзиков дэна калшэн йуш илат. Фурзиков эре йуш, лодарланен коштеш, йал советым паш начар вуйлата. „Куат“ колхозышто ик йытын кылтат шўйаш шарымэ оғыл.

Шашкин дэна Фурзиковын „пашаштым“ райкомол паш шинча, но тэчэ мартенат нунун нэрген мутланымэ оғыл. Райкомол Шашкин „сай руководитель“ манын ашнэн.

Комсомолец Шубдаров йдалык мучко ик политзаньатышкыт мийэн оғыл. Тудо политик шотышто бандар оғыл. Шубдаров Лобановын лишыл родыжо, райисполкомышто инструкторлан паша ыштымаш годым Лобановын заданьым шуктөн шоген. Райкомол тудым тэргэн оғыл.

Райкомол Каракша лудмо пёртышкэ тэргыде хулиган, судитлалтше Виноградовым паша ышташ колтөн. „Карл Маркс“ лўм колхозышто комсомолец Козлов колхоз оғсам йатыр кучылтын, быт шотышто

пужлэн. Тудын растратышым тушман Лобанов кычалаш чараклэн,—манэш комсорг Ураков йолташ.

— Мемнан комсомолец-шамыч коклаште тушман-шамычын вожышт уло, но ме тидым оғына уж. Тэвэ Лўльпан йоча коммунышто чыташ лийдымэ осал паша шарлэн, эре растрат, йушаш. Тушто разложитлалтше, тушман корныш вочшо Суворов эшеат комсомолышто шогэ. Адак Мошкына эшеат Лобановын ватыж дэна кылым куча, райисполкомышто пашам ыштымаш годым тудым Лобанов тушман пашажлан кучылтын. Райкомол Мошкына нэрген шоналтэнат оғыл,—манэш Алмэтов йолташ.

Райкомол секретарь Бадьян йолташ шкэат тушман-шамычын жапыште разоблачитлаш лўдын коштын. Тудо Дрожжин дэна пырля ик пачерыште илэн, но тудын тушман пашашым тўжвак луташ тыршен оғыл.

Актив погынымаш калык тушман-шамычын вожыштым йоршынак кўлэн луташ, обидельностьым эрэк нолтөн шогаш, политик воспитанье пашам кўш нолталаш задачиммын шындыш. ВЛКСМ ЦК IV Пленум пунчалым кэжне комсомол-шамычын, молодежын ушакылышыжэ шукташ кучадалаш. Верховно Советыш сайлаш йамдылалтмэ пашам вийандаш погынымаш пунчалыэ.

Ильан Йапык.

ВЛКСМ ЦК IV Пленумын пунчалжым лончылат

13 сентябрьыште ме, Куптур пэла кыдалаш школ (Торйал район) пэлен комсомол организацие комсомол-шамыч ВЛКСМ ЦК IV Пленумын пунчалжым лончылышва.

Калыкын тушманышт-шамыч—Салтанов, Лукьянов, Файнберг, тулеч молат комсомол вуйлатыме пашаш ондалэн пурэн вэдитлэн илэн.

Ме, комсомолец-шамыч шкэнан комсомол организацие пашажым сайемдэна, калык тушманын косаштым ужын мошташ да тудым чыла лончыла гычат эрыктөн лужмо пашам вийанда.

Пиштер дэн Сатэр.

У сайлымэ законом тунэмыт

Йошкар-Ола педрабфактыште тунеммашамычын политзаньатый кружоклаште у сайлымэ законом тунэмыт. Тунеммашамыч у

17 сентябрьыште Морко район, „Пайгатур“ колхоз пэленсэ комсомол организацие ВЛКСМ ЦК IV Пленумын пунчалжым лончылыш. Лончылымаште 14 йенг лийын. ВЛКСМ ЦК IV Пленум пунчал нэрген доклад почеш прэнийыште 8 йенг кутырыш. Нуно комсомол организацие-шамычын ситыдымашамычын критиковатлышт.

Калык тушман-шамычын—Лукьяновым, Салтановым, Файнбергом, Андрейевым, молымат пентгыдын судитлаш йодын погынымаш пунчалым лужто.

Дмитриев.

Советыш сайлаш йамдылалтыва

Советыш сайлымэ нэргэн у Избирательне Законным сайлымэ-шамычлан кумдан умылтарэн, нунун сайлымаш кампанылан сайын йамдылэн шуктышашлан Курык-Марий райкомол дэн Козмодемьянск ола совет Козмодемьянск ола кўргыштō тўрлō мэроприятий-шамычын илышыш пуртөн толыт. Умландаримэ пашам вуйлатэн шогаш ола кўргысō актив дэна ийуш тылызыште 6 кэчаш курсым эраримэ. „СССР Верховно Советыш сайлымэ нэргэн Положэным“ лончылашлан актив дэнак август тылызыште ик кэчаш курсым эраримэ, тушто актив коклагыч 91 йенг лийын. Сайлымэ закон чыла учрежденьылаште, предприятылаште лончылалтын. Август тылызыште домохозяйка-шамыч дэна лўмын погынымаш эртаралтын. Мальгуина

Зәмууправләннэ комсомолэц-шамыч тушманым эрыкташ пижын огытыл

МАСОП зәмууправләннэш-тә йатыр жап калык тушман-шамыч вредитлән илән. Нуно шкә вредительствышт дәнә колхоз-шамычлан өнгәкым кондөн, нунын озанлыкыштым шолдырташ, нунын виангыштым чараклаш шкә ончыланышт задачым шындырыт. Планово-финансовый отделын начальникшә Наконечный колхозтәсә чыла планированимат пужгәдән. Колхоз-шамычлан шукташ лийдымә планым пуәдән. Садын дәнә ик културнымак умбач-умбач удаш логалын. Тыгә шурно ләктыш волән.

Зерновой управләннэштә калык тушман-шамыч Зыкин, Румянцев да Некрасов Г. В. (агроном) сортовой дән верысә урлыкым варкалән сортовой урлыкым пытараш тыршәнәт.

Животноводство сәкторым вуйлатышә Тоймаков республикын волькы ашнымә пашаштыжә шуко вредитлән. Плёманной волькыым пытарашлан вредительский планым пуәдән. Тудын действиижә дәнә тәний колхозлаштә шуко волькы колән.

Калык тушман Рыбаков механизация отдел вуйлатымашкә пурән, республикын механизацияшым палатышачлан шуко вредитлән.

Республик зәмууправләннэштә йатыр вредительством тужвакә луко, калык тушман шамычым разоблачитлымә. Тугә гынат, тушто альә нунын шарлән кәдшә вожышт уло. Тудо шакшә вожым йоршынак кұрышт кышкәш зәмууправ-

ләннын тошто начальникшә Макаров да тудын тошто олмәштышыжә Йарыгин калык тушман-шамычым йатыр годым аралән шогәнәт. Тиджым ты факт-шамыч раш пәнгыдәмдат. Кунам комсомол комитәт тушман шамычым разоблачитлаш пижә, Макаров дән Йарыгин, погынымашыштә ик кана вәлә огыл каласышт: „Наконечный—тергән налмә йән; Румянцев дән Некрасов Г. В.—вашталташ лийдымә специалист-шамыч улнт“. Макаров дән Йарыгин сәмокритикым әрәк пызырән шогәнәт. Сәнтәбрь тылзыштә Йарыгин дән Рыбаков ВЛКСМ комитәт член-шамычым: Бубновым, Ждановым, Некрасовым иктын иктын кабинетышкышт ұжыктән вәш-вәш сырыкташ тыршәнәт, тыгә калык тушман-шамычым разоблачитлымәштә комсомол организацин пашажым шалаш тәчышт.

Калык тушман-шамычым тужвакә лукамәтә зәмууправләннэ комсомол комитәт пашам ситыдымәшты. Тушман Зыкин, Румянцев да Некрасов А. Г. дәнә ик управләннэштә пырлы йатыр жап пашамыштышә комсомоләц Ильдуков дән Жданов нунын тушман пашашт нәргән жапынтак увәртарән огыт ул.

Комсомоләц Михайлов Н. М. коневодство управләннэштә идалыкәт пәлә пашамышта, но управләннэшә начальник Разумовын вредительствомыжым „ужын огыл“. Командировко амал

дәнә Разумов районлашкә йуаш кудалыштын. Тәвә йууль тылзышты Сәрнурыш госконъюшнә директор Артамов дәнә именә пайрәм әртарап мийән. Тыгай случай шуко лийын. Михайлов Разумовын вредительствомыжым раш шинчән, тудын дәнә пырлы план-шамычышты-мәштә да мола пашаштат лийын, но кызтат шып вәлә лийын әртә, тудо Разумовын чыла преступленымәт тужвак лукташ пижын огыл.

Стройгруппышто комсомоләц-шамыч Уконов дән Целищев пашамыштәныт. Уконов әрәк вредитлән, колхозлашә сушилнә ыштымә планым кұрлын. Паша кәчә годым вәс үчрәжәдәнә-шамычлан смәтым ыштән шинчән, тудлан шуко оксам налын илән. Уконовын тыгай „пашажлан“ Целищев полшән, Уконовым араләш шогән, но тачысә кәчылән Целищев комсомолышто кәдәш.

Зәмууправләннэ вредительствомыжә дәч альә мушкыштын шуын огыл. Тушман-шамычын вожыштым йоршынак кұрыштыкышкышашлан комсомол организацилан, кәжнә комсомоләцлан бдительностым, активностым лу пачаш нәлтыман ыльә, а комсомол организациә тидлан кұлын пижын огыл.

А. Некрасов.

Толыа Суриковым пуштшо тушманлан пәнгыдә наказаным пуаш йодына

Тәнгәчсә кәчә—ойган кәчә. Йошкар-Оласә 4 шәшколышто тунәмшә дән туныктышо - шамыч нәлә увәрым налыш: 7-шә классыштә тунәмшә отличник, пионер звәна вожатый Толыа Суриков колән. Толыам калык тушман пуштын... Тидә увәр чумыр Йошкар-Оласә тунәмшә-пионер шамычым, чыла шәмәр-шамычым авалтыш. Пийалан совет икшывын ұмыржым шакшә тушман кұрлын.

Заньатә пытымәк 4 шәшколышто туныктышо дән тунәмшә-шамыч митингыш чумыргышт.

— Йолташ-шамыч, — Вәльа Парфонов оила, — тачә мәннан школна чот ойганән. Мә Толыа Суриков йолташнам йомдарышна. Класс тушман кидәш тудын ұмыржә кұрылтә.

Толыа отличнә тунәмшә, тудо активнә обществәник ыльә.

Калык тушман-шамыч мәннан ончыко каймынам ужын әрә утларак да утларак шыдәшкәт. Нуно кугу вождә, туныктышо Сталин йолташын мыланна пумо пиалан илышнам шупшыналнәшт. Но тышкә нуно ныгунамат шуын огыт кәрт. Совет калык нунын йоршынак кулән пытара.

Калык тушманын тидә шакшә пашажлан мәннан вәшмутнә: тунәмшә качествыжым нәлтышаш вәрч кучәдалымә да дисконлиным лу пачаш виангәдән, шәкәнә революционнә бдительностым нәлтәнал.

Толыам пуштшо калык тушманлан ән кұкшә наказаным пуаш — луйаш пролетар суд дәч трәбыләнә!

Моло тунәмшә-шамычымат ұжына

Чыла вәрәт Октябрә революц пайрәм вәшәш социалистический соревнованиым кумдан шарат. Мәт, Кузнәцово пәдучилищыштә тунәмшә-шамыч, сай качествә дәнә тунәмаш, политик тунәмашым виангәдән калык тушман кәшәк дәнә кучәдал мошташ, масә-политик пашам кумдан шараш соревнованиым кумдан шарәна.

Мый 1-й курсышто тунәмшә Литвин И. шкә ұмбакәм тунәмшә ий мучко чыла предмет дәнәт „отлично“ да „хорошо“ тунәмаш, политшколышко әрәк

конспект дәнә коштын, сай тунәмаш, бдительностым нәлташ, тунәмшә-шамыч коклаштә газетым шараш да лудаш, тунәмаштә почәш кодшо-шамычлан полшаш мутым пуәм.

Литвин И.

* * *

Мый, Кузнәцово пәдучилищыштә тунәмшә Фәдотов И. „Рвэзэ коммунист“ газетым әрәк налын, лудын шогәм. Кызыт 5 экзәмплярим шарәнам. Тидә тылзыштә 30 экзәмплярим шараш мутым пуәм.

Фәдотов И.

ВЛКСМ ОБЛАСТЬ КОНФЭРЭНЦЭ ВАШЭШ

КОНКРЭТНЭ ВУЙЛАТЫМАШ УКЭ

ВЛКСМ обком дән тудын отделжә шамыч пашамыштән огыт ул манап гын, йонгылыш лийәш. Но нунын пашаштышт шуко ситыдымәш-шамычым ужаш лийәш.

ВЛКСМ обком Йурин район комсомол организациш кұләш сәмын ончалын огыл. Садланак ВЛКСМ райкомын IV пленумжә мартә организациштә политический воспитаннә йоршынак шулән ыльә. Комсомол организациә әрәк кушшаш олмәш йатыр тунгалтыш организациә-шамыч шаләнәныт, шуко йән шагәләнәныт. Мораль дән быт шотышто шаләнәмәш пәләд шогән. Район комсомол организацин вуйгычын шаләнәмәжә нәргән, ВКП(б) райкомат, тыглай комсомоләц-шамычат ВЛКСМ обкомлан йатыр кана увәртарәнәт ыльә. ВЛКСМ райком сәкретарь Йурин могорым кәләсырланымаш, демократий пудыртылмаш, сәмокритикым пызырмаш нәргәнәт ВЛКСМ обком шин-

чән. Но нинә чәрлә факт-шамычым жапыштә пәрымаш лийын огыл, а атыланашышт вәлә эрыкым пуәныт. Тиджәчын вигәк каласаш лийәш: ВЛКСМ обком пашайән-шамыч шкәштак революционнә шижмашдымә лийынәт. Организациә вәрч тыршән огыт ул, тыгылай комсомоләц-шамычын, „изи йән“ мәнмә-шамычын сигналыштым вианмәныш налын огыт ул.

ВЛКСМ райкомын тошто бұрожым шалатымәкә ВЛКСМ обкомын вуйлатымаштыжә могой вәшташтыш лийын?

Вуйлатышә кәлр-шамыч отдел нәргән шогалам. Отдел пәш сәрьёозный. Мый, самырык сәкретарь, туддәчын шуко полышым налшаш улам.

Тидә отделым вуйлатышә Вәзмин мәннан дәнә йууль тылзыштә, комсомол орган-шамычым сайлымә жапыштә лийын. Отчет дән сайлымәштә, паша шуко. Мә, Вәзмин йолташ ВЛКСМ райкомышто шин-

чаш вәлә толын огыл, иктаж тунгалтыш организацишкәт мийән погынымаш әртарап полша шонышна. Но тидә ыш кой.

Вәзминнын ұжмыжә почәш мә пионер лагерыш каймына. Мөнгә толын шумәк Вәзмин кысым йуын шындынат (шкә ойлымжә почәш, тудо 8 стаканым йуын), „чәрланәнам“ манын Быковко йалыш, ватыжын аважә дәнә, „чәрланән кийәш“ кайыш. Тыгә политучобо отдел вуйлатышә Кубарьов дәнә Сумкашкә организацим восстанавитлаш коштынәт, во нымомат ыштән огыт ул.

Отчет дән сайлымә погынымаш-шамычын протоколыштым кузә оформитлымә? ВЛКСМ райкомышто комсомол озанлык могой? Вәзмин йолташым тидә интәрәсоватлән огыл. А вигәк каласаш, организаци гыч ала куш кайшә йатыр комсомоләц-шамычын личнә карточкышт дән биләтыштым мом ышташ, ом шинчә. Тошто состав „тыгай йән-шамычым (чылажә 30 йәнғым) мьортвий душ-шамычлан шотлән списатлаш“ манын бұро протоколәш возән. Тидә чын ыш-

тымә мо? Укә. Но тошто составын йонгылыш ыштымыжә нәргән нымогай указаньят укә. Тыжәч пәлә, ВЛКСМ райком бұро-шамычын протоколыштым Вәзмин йолташ случай гыч случайыш вәлә онча.

Умбақыжә ВЛКСМ обкомын кузәрәк оперативнә вуйлатымыжә нәргән кок примерым кондаш гынат, раш лийәш.

Комсомол орган-шамычым отчетышт дән уәш сайлымәш нәргән пытар-тыш „пленумын пунчалжә Йурин райкомыш тылзә әртәмәк вәлә толын. А сайлымә годым лийшә йу-жә йонгылыш нәргән указаным тылзат пәлә гыч вәлә налын улына. Тунам мә сайлымәш погынымашым чыла организациштә әртәрән улына ыльә. Тыгә варап кодын мийшә директивә мланна ок кұл. Күлөш указаным налдымә дәнә мә отчет дән сайлымә кампаньә әртарымә годым утларакшә техничәский чын оформитлымәшкә гына ончалын улына. А комсомолышто улшо тушман әлөмәнт-шамычым тужвак лукмашкә мә йоршш ситыдымәш ончалын улына.

ВЛКСМ обкомжәт тугак. Райком сәкретарь шамыч дәнә инструктивнә совещаниым әртарымжә годым сайлымәштә ән чотшо техничәскә правилә-шамычын ончалаш кұштыш.

ВЛКСМ обкомын пашажә дән полышжә нәргән ойлымә годым тыгай факташат шогалаш кұләш. Комсомоләк Лапшова шуко жап шинчә чәр дәнә йәс-лана, әмлаш полыш кұләш. Тудын нәргән ВЛКСМ обком вәлә огыл, ВЛКСМ ЦК шинчә. Кузә полыш пуалтәш? Май тылзыштә Роллә йолташ толыат, Лапшова дәнә мийыш, тудын чәржә нәргән медицинский закльучәннә-шамычым нал-лят, тудлан путковым пуап сбрьш. Но тачысә кәчыләнәт нымат ышталтын огыл. Лапшова йолташлан путковым пумаштә обкомол полшән огыл, тудо илышә йәнғым бәздушно ончән.

Күшнә ончыктымә факт-шамыч обкомын пашаштыжә шуко да сущестәннә ситыдымәш шамыч нәргән ойләт.

ВЛКСМ Йурин райком сәкретарь ВИНУКUROB.

ЙОШКАР-ОЛА ОСОАВИАХИМ КОНФЭРЭНЦЭ

19—21 сәнтәбрьшә-Йошкар-Ола осовавиаким организацийн 2 шо конфэрэнцийжә эртыш. Тушто 100 утла дөләгат-шамыч лийныт.

Оргкомитет вуйлатышә Кожәвников йолташын отчотно докладшә почәш пренийшә 30 йән вәрә ойлен. Нуно оргкомитетин пашажм чот критиковатлышт. Рәспублик осовавиаким организацин руководствышкыжо шүшкылтшә калык тушман кашак—Домрачев, Төрәхов, Романов, Линник шкәныштын шакшә пашаштым оласә осовавиаким организацин шынғдарәныт. Смирнов, Смоленцев, Щербак, Васильев, Косарев, Гживац, молат нинә шпион, вредитель кашакын полшышышт лийныт.

Револьуционерно бдительностым нүшкәмдымылан осовавиаким горсоветын тошто составшә распустилыма. Тулч вара олашә осовавиаким пашам ылыжымашә оргкомитет шагал пашам ыштән.

Оргкомитет, тудын вуйлатышә Кожәвников йолташ массә дөч ойырлен шөгәныт. Вредительствын кодшыжым пытарышаш вәрч, осовавиаким организацила гыч чыла тушман агентурым йулалтән лүкшаш вәрч большевика кучедалмаш лийн огыл.

Оласә граждан-шамычым осовавиаким чләнш шупшаш пуграк еркин кайа. Осовавиаким чләншаш улыжат 2 түжәм йән вәлә шотлалтәш. Тыгак отчот дән сайлымә кампаньә гөдым осовавиаким организаци-шамычым вуйлатымаш-

кә толшо у актив шамыч дәнә паша ок ыштат.

Эл аралымә пашам тунәмаш кажнә гражданинат тырша, но нунылан ныгушто тунәмаш. Кружок шамыч пашам огыт ыштә. Пытартыш жапыштә ПВХО значокын пәрвой ступәнжылан улыжат 82 йән, Ворошиловский стрелок значоклан 33 йән вәлә нормым пуән. Стрелковий тирым организаватлымә огыл.

Конфэрэнцә оргкомитетин пашажым начар каймылан шотлышт. Револьуционерно бдительностым пүсәмдән, калык тушман дән нунылан полшышо шамычым осовавиаким организацила гыч йөршынак куклән лүкшаш конфэрэнцә шкә пунчалыштыжә ончыктән. Советш сайлымаштә активнә участвоватлаш, оборонно пашам кумдан шараш заадым шынғән.

Конфэрэнций 35 йән дәнә осовавиаким ола советым сайлән, ревкомиссым, рәспубликанский конфэрэнцийш дөләгат-шамычым сайлышт.

Осовавиаким ола совет президиумыш пәнум Новиков, Мәләдин, Георгиев, Глушков, йолташ-шамычым, молымат сайлән. Осовавиаким горсовет председателәлан Новиков йолташ пән-гыдәмдалтән. Н. С.

Оборонно значоклан нормым пуат

Кой-Сола пәлә кыдалаш школышто тунәмшә-шамыч (Шәрнур район) оборонно значоклан нормым пуаш тунгалынт. Кызыт чылажә 50 тунәмшә БГТО значоклан нормым пуат.

Антропов.

СҮРЭТЫШТӘ: Звәнига район, Краснояр лудмо пөрт пәләсә музыкальнә-хоровой кружокын составшә. Тидә кружок итоговой концертышә участвоватла.

Музыкальнә-тэатральнә училищышә положәнә вашталтын огыл

Йошкар Ола музыкальнә-тэатральнә училищын у тунәмшә ийым йамдылалтә вәшлиймыжым газет страницылашкат возымо ыльә. Тутә гынат ситыдымаш-шамычым тәрлаташ школ дирекций нимогай мәрымат ок ыштә. Альә мартә тунәмшә-шамычым илашышт пачәр ок ситә. Тунәмшә-шамычым общажитыштә агуныш кылта шындымыла шүшәныт. Кызыт тунәмшә-шамыч кұвар үмбалнә, кувхышто малат. Кочкыш шотыштат нуно пуграк вәлә условияштә улыт. Дирекций нуным нимогай столовойш пәнгыдәмдән огыл. Общажитыштә антикультурно койныш шарлән шөгә.

Пачәр укә дәнә тунәмшә-

шә-шамычат тунәмшә-шамыч дәнә пырлук илат. Тәвә кларнет да флөйтә дәнә тунәмшә Шаронов общажитыштак илышт. Кызыт тудо квартир укә дәнә нисколым кудалтән кайыш. Садлавак школышто тунәмшә-шамыч огыт ситә.

Школышто пионер паша йөршәш ок ыштат. Вожатый Зайцева М. шкә пашажлан вуйын ок шөгә. Альә мартә угыч тунәмаш пугрышо пионер-шамычым учотышкат налмә огыл. Добровольно кружок-шамычат пашаштым огыт ыштә. Пырдыж газет редакторым 21 сәнтәбрьшә гына сайлымә.

14 сәнтәбрьшә политзаньатә әртаралтә. Но туш-

ко тунәмшә шамыч йамдылалтә толынт. Тунәмшә-шамычлан шинчаш вәр укә ыльә. Заньатә качествә дөч посна эртыш.

Комсомол-шамыч коллаштә йүмаш шарлән. Комсомол-шамыч Ласточкин дән Дәкин әрәк йүнт. Шкә пәләнышт молымат шупшыт. Комсомолка Сайранова С. антисовет мурым мурән. Но нунылан чоткыдә мәрым ыштымә огыл.

Комсомол комитетин тошто секретарьжә Бельяев пашажым начар ыштән.

Тыгай ситыдымашым пугтараш кызытак пижман. Тушко дирекций, профком, комсомол комитетлан уловийым пыштыман.

М. Потапов.

СССР Вәрховно Совет дэпутатыш кандидатым выставитлаш кō праван

СССР Сталинский Конституций нөгызш ыштатшә у Избирательнә закон проектнм публиковатлымә-как фашист печат тидә проектнм „критиковатлаш“ выступатлышт. Тыгә гәрман фашистский газет „Фелькишер беобахтер“ мәннан Избирательнә законнм „демократический огыл“, Вәрховно Советш кандидат-шамычым выставитлымаш права пуйто коммунистический партилан да тидлан подчиньно организаци-шамычлан вәлә пуалтәш, манын ончыкташ тыршышт. Тунам нуно советский Избирательнә законнм 56-шо статьяшкыжә әнәрташ тыршышт.

Фашист шойачә-шамыч дәнә учашаш нимо кұләшжәт укә. Нунын шойашт 56 статья дәнәк опровергатлаш. Тәвә тидә статья тыгә ойла:

„СССР Вәрховно Советш кандидат-шамычым выставитлымаш СССР Конституцийн 141 статьяжә нөгызш обществәннә организаци дән шөмәр-шамы-

чын обществыштан пуалтәш: коммунистический партинә организаци-шамычлан, профессиональнә союз-шамычлан, кооператив-шамычлан, молодежь организаци-шамычлан, культурно обществә-шамычлан да закон дәнә рәгистироватлымә моло организаци-шамычлан пуалтәш“.

Умбажә 57-шә статья: „Кандидат-шамыч выставитлымашым обществәннә организаци-шамычын да шөмәр-шамычын обществыштын центральнә органыштан, тугак нунын рәспубликасә, крайласә, областьласә да районласә органыштан, предприятийлашә—пашазә дән служышә-шамычын общо погынымашышт, воинский частылашә—йошкарармә-йөц-шамычын общо погынымашышт, колхозлашә кресаньшк-шамычын погынымашышт, совхозлашә пашазә дән служышә-шамычын погынымашышт тōрак ылышыш пуртат“.

Тыгә Вәрховно Советш

кандидат-шамычым выставитлаш права лу түжәм дәнә обществәннә организаци-шамычлан, шөмәр-шамычын обществыштан пуалтәш. Властын вәрховно органлашкыжә кандидат-шамычым тыгә чумыр калыкын выдвигатлымәжә ик капиталистический государтвыштат лийн ок кәрт.

Мәннан әлыштә кажнә гражданинат, кō сайлымә права гыч суд дәнә лишитлымә огыл, ушдымо огыл гын, Вәрховно Советш кандидатым выставитлән кәртәш. СССР-н 18 йиш шушо чыла граждәжә-шамыч, тусышт дән национальнә принадлежностышт кәрәк могайе гынат, вәра кучышо альә кучыдымо, кәрәк могай образованьш, кусныл коштымо гынат, кәрәк могай илыш гыч ләкшә, ожно кәрәк могай пашам ыштән гынат, Вәрховно Советш сайлән да сайлалтын кәртят.

Кандидат-шамыч избира-

тәльнә округ шамыч йәдә выставитлаштыт. Тыгай системә Вәрховно Советш политический, обществәннә да производствәннә паша дәнә округышто сайын шинчымә йән-шамычым сайлаш гарантийым пуа.

Тидә избирательнә округышто илыдымә граждан-шамычым кандидатш выставитлаш лийнш мо? Мәннан избирательнә закон нимогай кусныл коштымо цәнзымат ок шинчә. Садын дәнә, дэпутатыш ойрымә кандидатын тидә избирательнә округышто илыдымә ок тәрбытлалт. Но тидә кандидат тидә избирательнә округ дәнә баллотироватлалташ шкәжын кәлшымыжым возән пушаш. Ту дын кәлшымыжә паша кұләшә, вәт избирательнә законнм 62 статьяжә почәш СССР Вәрховно Советш кандидат ик округышто вәлә йүкәлт кәртәш.

Цәрковник дән нунын объединянышт дэпутатыш шкә кандидатштым пуән кәртят мо? Религиозно объединяныш-шамычын шкә кандидатштым выставитлаш нимогай праваштат укә. Конституций почәш (126 ст.) „шөмәр-шамычын

интересыш дәнә да калык массә шамычын организационно самодейательностыш дән политический активностыштым виангышаш цәл дәнә“ СССР граждан-шамычлан обществәннә организацилашкә ушаш права общажиталтәш. Шкәныштын религиозно потребностыштым пырлә удовлетворитлышашлаш“ гына ушашыш религиозно объединяныш-шамыч обществәннә организаци шамычын праваштым кучылгын огыт кәрт.

Кандидатым выставитлышә да тудым Окружной избирательнә комиссәш рәгистироватлымә кажнә обществәннә организацилан да шөмәр-шамычын обществыштан, тугак СССР-н кажнә гражданинжыланат тидә кандидат вәрч агитироватлаш права пуалтәш. Тидлая мәннан әл шөмәр-шамычын чыла средствыштат уло: печат, типографий, погынымаш-лан помещәнә, молат. Агитацийн чыла нинә средствыжә-шамыч калыклан, социализман, служитлат. (Мучаш 4-шә могырышто).

КАПИТАЛИСТ ЭЛЛАШТЭ

Япон захватчик-шамычын шупшын налмэ Бэйпин предместийште илыше-шамычшт шкэ родной верыш-тым кудалтен кодат.

Союзфото.

КИТАИЫСЭ КРЭДАЛМАШ

21 сентябрьште япон самолет-шамыч Кантонын китай ужашыкжэ бомбым кышкыт. Китай ээнтне артиллерий луйкалэн. Олаште шуко вэрэ пожар лийаш тунгалын. Ик мыньар жап лиймэк япон самолет-шамыч алак Кантон умбак толын. Нунын вастарэш китай самолет-шамыч чоңгештэнт. Крэдалмаште ала кбн як палыдым самолетотым волтен шумо.

Китай власть-шамыч Японийын кум самолетотым китай часть шамыч волтен шуэнт манын ушандарен оялат.

19 сентябрьште Японийын 12 самолетотшо Ханчжоу ден Синпушко (Цзянсу провинций) налыотым ыштэн. Пульмот денэ самолетот гыч луйкалымэ денэ колышо шуко лийын.

(ТАСС).

Американ посольство
Нанкин гыч лэктын
кайэн

Япон авиацийын Нанкин олашке бомбо кышкыш сормыкжэ американ посольство Нанкин гыч лэктын кайэн. Англий посольство представитель посольство ик мыньар жаплан Нанкинеш кодеш манын ойлэн. СССР Ушмын посольствожэ Нанкинешак кодеш.

(ТАСС).

Германий армийште
манэвр эртаралтэш

20 сентябрьште Померани ден Мекленбургшто (Германийн северне провинцийжэ) йуж ден тэныз флот участвоватлман герман армийын манэвржэ тунгалын. Тиде манэвр империалист сар тунгалмэ деч вара эн кугу лийэш. Манэврш фашист Германиян вооружонно вийжын верховно главнокомандующийжэ Гитлер кайэн.

Испан граждан сар
фронлаштэ

(ТАСС увэртарымэ
пачэш)

Сэвэрнэ фронт

19 сентябрь кастэнэ мятэжне войска фронтын восточно секторышкыжо Онтария велым пурэн да Сиэра Форкада коч Бэнсуа кушкака верыш лишем. 20 сентябрьште мятэжне шамыч Пиедрас Бланкасыш атайым ыштэнт. Тушманым чактарыме да тудын колышо ден сусыргышо шуко лийын.

Хихон районышто крэдалмэ годым республикан самолет-шамыч кок моторан фашист самолетотым тэныш волтен шуэнт.

Йужный фронт

Пособланко секторышто мятэжне шамычын пэш талын крэдалмашт умбачак республикан войска 12 километрлан ончыко кайэн.

Операцийым ыштымэ денэ Пенйаройашке кайше куртнэ корно республикан кидыш логалын. Пурла флангыште республикан войска Гранка де Торройермосышто (Бадахос) первой порт-шамычым налаш тунгалын. Кавалерий тиде йал ден Асуга йал (Бельмес дэч западыште) ушэн шогышо корным налын. Атакэ ыштыме годым мятэжне батальоным пытарыме.

Вальсесильо секторышто республикан войска 20 сентябрьште Сиэра Тэхонерыште мятэжне шамычын пытартым укрупленымшым налын да тидын годымак пэш шуко пульмотым, винтовкым, бойз-припасым шупшын налмэ.

тур шкэнжын шакше цельжылан кучылташ тырша. Садны денэ кажне комсомолэц дэч, мэмнан элын кажне самырык гражданинжэ дэч пэш кугу революционно бдительность трэбытлалтэш. Калык тушман керек могай маске денэ лэведатлэш гынат, тудым разоблачитлэн мошташ күүлэш.

СССР ЦИК сессийште вьступатлымжэ годым Корсарев йолташ мэмнан кугу социалистический родинын самырык граждан-шамычын шонымыжым ойлэн:

„Мэ советыш нуно кандидат-шамыч вэрч йүклэна, кбмэмнан кугу Совет Ушмэ границы тошкалаш лийдымылыкшым шкэ онжо денэ арала да оролаш тунгалэш. Шупаш сайлымаште Советыш эн первой кандидатлан, сай-шамыч кокла гыч эн сайжым выставитла, кудым мэмнан элын чумыр калыкшэ поддэжжэ—социализмн сенымыжым организоватлыше кандидатурым, мэмнан кугу вождь Сталин йолташым выставитла.“

(Пресс буро бülлетень гыч).

Параньгэ райкомол колхоз организацим
начар вуйлата

Параньгэ район кбргыштэ 1936—37 тунэмэ ийыште 44 комсомольский школ ден кружок ильа. Нинын гыч 7 школышто идалыне мучкат заньатэ ыш лий, йужо вэрэжэ лийын гынат, формальне веле. 30 комсомолэц тунэмде кодын. Тидын чийжэ палэ, райкомол могырым, верласе тунгалтыш комсомол организацилашке мийен полшымаш шагал лийын. Райкомол пашайен-шамыч миймышт годымат, умбач йодышт веле кайэнт.

Райкомол могырым колхоз организацилашке йбршэш ситыдымн ончалмэ денэ, йаллаште политический пашам аклыдымэ денэ тунгалтыш комсомол организацилашке огыт куш. „Искра“ колхоз пеленсэ тунгалтыш комсомол организациште 1936 ийыште 7 комсомолэц шотлалтэш ильа, а кызыт 3 йенг веле

кодын. Альа мартэат тиде организациште „СССР Верховно Советыш сайлымэ нэрген Положэным“ лончылымо огыл. Йдалыне мучко комсорг, пропагандист лийдымэ денэ комсомолэц-шамыч вигуштат тунэмн огыт ул, комсомол паша чылт шулен. Комсомолэц-шамыч газетым огыт нал. Райкомол могырым тиде организациш мийен полшымаш, вуйлатымаш йбршынат лийын огыл. „Искра“ колхоз пеленсэ тунгалтыш комсомол организацилашалан ильа, тудым отчот ден сайлымаш кампанье эртыме годым веле восстановитлымэ.

Параньгэ райкомоллаш тунгалтыш комсомол организацилан лэктын полшым пунман. Колхозласе организацилаш-шамычым бонейвой организациш савырман.

Афанасьева.

Обязательством налыч

Оршанке почто пблкаште ыштыше пашайен-шамыч йуринысэ пашазе-шамычын обрацэныштым лончылымэк, Октябрь революцийн XX-шо идалыне васташ социалистический соревнованыш ушнаш пунчалыч. Нуно Оршанке ра-

йонысо шэмэр-шамычым газет денэ 75 процентлан авалтен шукташ, подписчик-шамычлан газетым, журналым жапыштыжэ намышен шукташ, савызын молло пашажымат вийанден келташ обязательством налыч.

А. Шкэтан.

Физикэ да математикым
туныктышо укз

Мата-Родо кыдалаш школ (Параньгэ район) у тунэмэ ийым йамдылалтде васташ. Тунэмаш тунгалмылаш тылзат вашке шуэш, а школышто туныктышо-шамыч огыт ситэ. Кызыт 6, 7, 8 да 9 класслаште физикэ денэ, 8 ден 9 класслаште математикэ денэ туныктышо укз. Тунэмаш шамыч нине тун предмет-шамычым тунэмде кодыт. Но школ дирекций ден Параньгэ роно дэч шуко каяа туныктышым йодынт гынат, йодыштым шукташ огыт тырше.

Йамбарцев. И.

„Рвэзэ коммунист“
полшыш

28 ийулышто „Рвэзэ коммунист“ газеташ „Корольовым пүтыралаш йодына“ луман заматке пачетлалтэ.

Хулиган Корольовын пырдыж газет редактор Москвин Сергейым да молло комсомолэц-шамычым кырымжэ нэрген пашам Пектубай район калык судын вьйездной заседаныжэ Прамнек лум колхоз клубаш ончыш. Хулиган Корольовым тыгай пашажлан 5 ийлан эрек гыч лишитлаш судитлым. Москвин.

Отв. редактор—

В. В. ЛАЗАРЭВ.

СССР ВЭРХОВНО СОВЭТ
ДЭПУТАТЫШ КАНДИДАТЫМ
ВЫСТАВИТЛАШ КӨ ПРАВАН

(мучаш)

Фашистский Германияншты сайлымаш Гитлерын „ончымыжо“ почэш эртаралтэш. Тудо „Моя борьба“ кнагаштыжэ вигак каласа: „Мыланна утларак (большинство—Рэд)укэ, тудын ойжо мыланна бэзразличнэ“. Герман рэйхстагыш кандидат-шамычым ойрымо спискыш фашист-шамыч веле пурталтыт.

Германийште Гитлер, кузэ Италийште Муссолини, чыла кандидат-шамычымат ышке выставитла, альа назначатла, „сайлымашым“ парламентский комедийыш савыра. Тидын денэ Германийште рэйхстаг тыге сформироватлалтын: тушто кок принц-шамыч заседатлат (нунын коклаште II Вильгельмн эргыжэ), 60 герцог, барон да граф-шамыч, 100 помещик, 125 генерал да офицер-шамыч.

СССР-н Избирательне законжо молодёжьн организацижлан—Ленинский комсомолан—коммунистический партийне организацие, профсоюз да молло общественне организацие-шамыч денэ пырлык, СССР Верховно Советыш шкэ кандидат-шамычым выставитлаш правам пуа. Шэмэр депутат-шамыч советыш шкэ кандидат-шамычым ойрымо годым молодёжь организацие-шамыч эн тун нэрген шарнышаш ултыт: пашазе классын органлашкыжэ социализмлан, Ленин-Сталин партийлан предаване йен-шамычым веле сайлаш кулэш. Троцкистко-бухаринский да молло фашистский агентур совет молодёжжылан шкэнжын шакше влииваныжым пушашлан комсомол организацилашке пура. Мутат укэ, шупаш избирательне кампанымат фашист аген-

Чыла комсомолэц да комсомолышто
шогыдымо рвэзэ, удыр йолташ-шамыч!

Налза, лудса, шарыза ВЛКСМ Обком ден Горком орган—

„РВЭЗЭ КОММУНИСТ“

газетым;

„Рвэзэ Коммунист“ тылзыште 10 кана лэкташ.

Акше шэргэ огыл: ик тылзылан 50 бр.
кум „ 1 т. 50 бр.
куд „ 3 т.

Подписным сойузпачатын чыла район пблкаштыжэ, почто отделење ден агенствылаште, писмо-соц-шамыч, Республик сойузпачать пблкаште, „Марий Коммуна“ издательствыште налыт.

„Рвэзэ Коммунист“ редакце.